

Brunstorpkärren

Örebro Kommun

Botanisk inventering

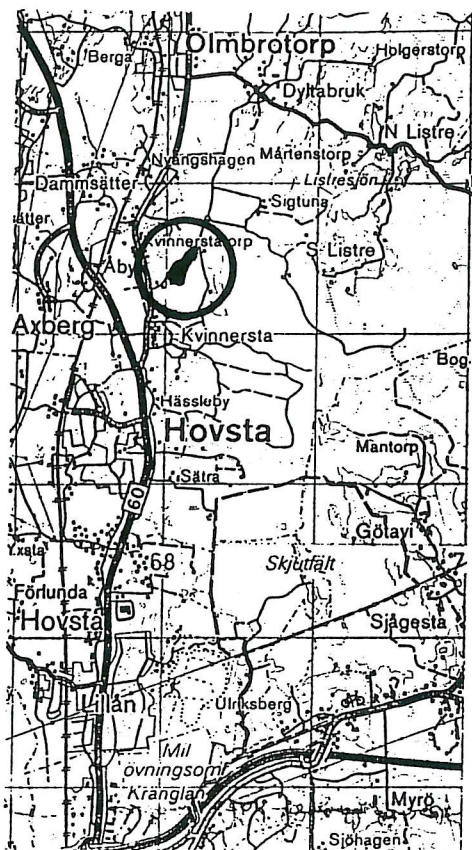
utförd av
Lars Löfgren

Länsstyrelsen i Örebro län
Naturvård
Rapport nr 1997:39

Innehåll

Inledning	1
Uppdraget	1
Bagrund, syfte	1
Om inventeringen, medarbetare	1
Namnbruk	1
Natur- och kulturhistoria	2
Berggrund, jordarter, vatten	2
Kulturpåverkan	2
Naturvårdsönskemål	2
Hotade naturtyper och arter	3
Rödlistade arter	3
Signal- och naturvärdearter	3
"Övriga signalarter"	3
1960 - 1997 inom området funna...	3
...rödlistarter	3
...signalarter	3
...naturvärdearter	3
...övriga indikatorarter	3
Områdesbeskrivning	4
Artförteckning	6
Kärlväxter	6
Mossor	7
Lavar	7
Svampar	7
Källor, litteratur	8
Bilaga 1: Utdrag ur Waldén ms 1984	9

Karta 1. Undersökningsområdets läge. Utdrag ur topografiska kartan Örebro NV.

Inledning

Uppdraget

Undersökningen har gjorts på uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län, Naturvård genom dess avdelningschef Per Olov Führ i samarbete med kommunbiolog Mats Rosenberg, Örebro kommun.

Bakgrund, syfte

Undersökningens syfte har varit att precisera förekomsten av naturtyper och växtarter som en grund för områdets framtida skötsel.

Om inventeringen, medarbetare

Undersökningsområdet är beläget i Axberg socken, Örebro kommun, Örebro län (Närke) (karta 1).

Fältarbetet genomfördes 6 - 7 okt 1997.

Inventeringen har skett vid en sen årstid och har därigenom förbisett en del viktiga indikatorarter. Genom samarbete med Kjell Sundkvist, Nora, har dock en rekonstruktion av tidigare års fyndplatser kunnat göras. Härvid har också utnyttjats preciserande lokaluppgifter i resp. skriftlig källa.

Årets iakttagelser hålls i denna rapport *artlistor* (s. 6 - 7) alltid isär från tidigare års.

Kunskapen om vilka arter, som ev. försvunnit från området är bristfällig. Därför måste förutsättningen vid områdets skötsel vara, att alla växter möjligen finns kvar.

I linje härmed sammanslås äldre fynd med nya på *kartorna* (Karta 2 - 3) över respektive arts förekomst, som här avser tidsrymden ca 1960 - 1997.

Hjälp med artbestämningar har lämnats av Jan Wilhelmsson, Nyckelby (lavar) och Karl Gustaf Nilsson, Åsbro (svampar). Kjell Sundkvist, Nora, har bistått med artuppgifter samt en rekonstruktion av arternas förekomst i området under de senaste decennierna.

Dessa medarbetare och övriga uppgiftslämnare tackas hjärtligt för sin medverkan!

Namnbruk

För växterna anges svenska och vetenskapliga namn främst efter följande källor:

Kärlväxter – Malmgren 1982

Mossor – Hallingbäck 1996

Lavar – Hallingbäck 1995

Svampar – Hallingbäck 1994

Berggrund, jordarter, vatten

Undersökningsområdets berggrund är bildad av leptit eller leptitgnejs och ligger i omedelbar anslutning till den NV härom delvis utbrutna, stora urkalkförekomsten vid Kvinnerstatorp (Magnusson 1970, Lundegårdh m fl 1971 - 1972, Shaikh 1989).

Brunstorp-skärren har bildats i en moränsvacka fylld av glacial lera (Magnusson 1970).

Diket och kärrens vattenföring tycks vara helt beroende av det tillströmmande vattnet. Något källflöde har inte iakttagits inom området. Hydrogeologiska kartbladet (Möller m fl 1971) ger inte heller anvisning om något sådant. Hösten torråret 1997 var tillrinningen svag och vattenståndet i kärren tämligen lågt. Avloppsdiket saknade då flödande vatten. Även 1989 var avloppsdiket uttorkat (Kjell Sundkvist, Närkes Flora).

Kulturpåverkan

Brunstorp-skärren har utbildats i en sänka, som avvattnar ett urkalkområde genom ett dike och två kärr. Genom urkalkens inflytande har två s k extremrikkärr bildats:

"Brunstorp-kärret domineras av ett mkt välutbildat Carex paradoxa- [=appropinquata] samhälle som även ur rikssynpunkt är en mkt ovanlig typ" (Waldén ms 1984).

Enligt storskifteskartan 1794 -1801 (Axberg socken nr 36) var åtminstone delar av undersökningsområdet då stängselomgärdad skog med *"kärr"* och/eller *"sank mark, lämplig att uppodla"*. Saken är svår att avgöra eftersom kartan täcker endast en del av området. Av stängselbeteckningen vågar man dock dra slutsatsen, att området, eller ett mycket näraliggande, då var ett (skogs)bete. Att själva kärren såväl som omgivande tätt eller glest skogbevuxna hagar också använts som slåttermark under vissa tider får tas för givet. Av områdets växter är åtminstone ormtunga och fältgentiana starkt slåtterberoende (Malmgren 1982 s. 139, Lennartsson 1997).

Brunstorp-kärren och dess omgivning har under senare årtionden varit kända för sina starkt kalk- och kulturberoende naturvärden. Medelst slåtter och bete i kombination med högt vattenstånd har området under århundraden fram till vår tid hållits fritt från inträngande, skuggande sly och utbildat en exklusiv, starkt kulturberoende flora.

Omkring 1970 har en viss, sentida trädgallring genomförts och en avvattningsstartats men avbrutits (Furuholm m fl 1973). Genom denna, och ev. tidigare, vattenståndssänkning samt betets avveckling har igenväxningen accelererat och nått en kritisk gräns.

In på 1980-talet fanns de sällsyntaste växterna kvar i kärren och omgivande beten. Tåliga kärrarter, såsom exempelvis tagelstarr och röd skorpionmossa finns ännu i myckenhet, men för igenväxning känsligare slåtter- och betesväxter, ormtunga och fältgentiana m fl, kan redan dagens igenväxning ha varit förödande. För att utröna saken måste fleråriga undersökningar, insatta efter återupptagen slåtter eller bete, genomföras.

Naturvårdsönskemål

Områdets naturvärden har skapats och upprätthållits genom stark påverkan, styrd genom slåtter och bete mot ett visst kulturtillstånd. Vill man behålla värdena gäller samma vårdkrav i framtiden.

Sentida inverkan genom upphörd slåtter och bete gör dock dagens förutsättningar annorlunda. Samtidigt med betets återinförande och en vattenståndshöjning bör därför en utglesning av träd- och buskskiktet genomföras.

I träd- och buskglea avsnitt samt i den tidvis röjda ledningsgatan har en del av den exklusivare betessvålens rester kunnat leva kvar. En fortsatt igenväxning kommer dock att ta död också på dessa levande kulturminnen om ingen insats görs.

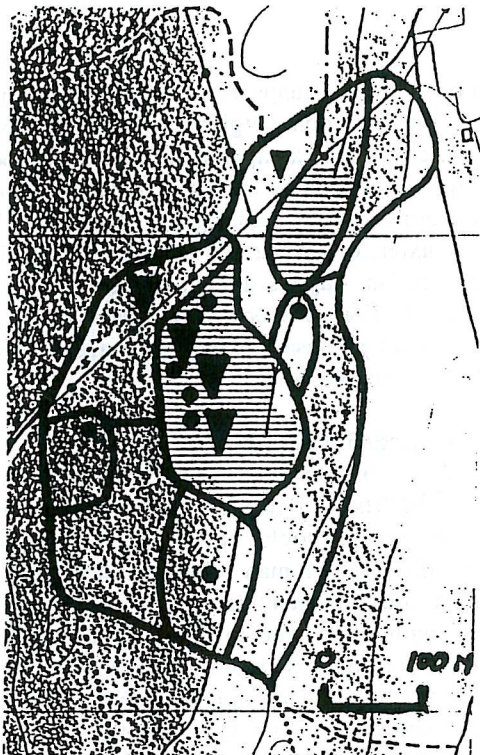
Slåtter med efterföljande, lätt, bete anses numer vara den effektivaste insatsen i såna här kulturkrävande naturtyper och är för ex-vis gentianorna ett livsvillkor (Lennartsson 1997). Det är dock osäkert om gentianan finns kvar i området.

Beträffande kärrens utveckling bör igenväxningen beaktas (jfr Waldén ms 1984 i bilaga 1, Sjös 1985 och där angiven litteratur). Det är främst lågt vattenstånd samt buskarnas och bladvassens utbredning, som utgör ett hot mot naturvärdena. Stora delar av kärren genomgår just nu en ombildning mot sumpskog, ett tillstånd som är kulturhistoriskt främmande för området.

Av naturvårdsinsatser kan främst förespråkas en utglesning av träd- och buskskiktet i betet samt åtminstone i det S. kärrets NV-del. Därtill bör en vattenståndshöjning i förening med en ev. bladvassbekämpning vara ett första steg för att rädda huvuddelen av kvarvarande värden i kärren och betena för framtiden.

Det kan betonas, att vattenståndshöjning och bete är en förutsättning för att övriga åtgärder skall få avsedda, långsiktiga effekter.

Ev. betesdjur bör ha fri tillgång till kärren.

Karta 2. Förekomst 1960 - 1997 av rödlistade växter (triangel), signalarter (exkl. S1-arter) samt naturvärdearter (fylld cirkel). Utdrag ur ekonomiska kartan.

Hotade naturtyper och arter

Rödlistade arter

Utmärkande för områdets flora är särskilt arter med hemvist i beten och kärr, på buskar, levande och döda träd samt lågor mm. Här finns inslag av växter, som är mer eller mindre hotade i landet. Sådana *rödlistade* arter registreras och bevakas genom ArtDatabanken (Aronsson m fl 1995). Motsvarande listor för djur finns (Ahlén & Tjernberg 1992, Ehnström m fl 1993).

R3 = sällsynt, rödlistad art

R4 = hänsynskrävande d:o

3

Signal- och naturvärdearter

För att underlätta värderingen av naturområden har utformats listor också över arter, som utan att vara rödlistade i landet, markerar ett högt naturvärde, *signalarter* (Norén 1994,) resp *naturvärdearter* (Hallingbäck 1994, 1995, 1996)

S3 = mycket bra signalart

S2 = bra signalart

S1 = mindre bra signalart

N = naturvärdeart (här kompl. med arter, som enligt resp. källa räknas till kategorin men ansetts ej förekomma i landsdelen)

"Övriga signalarter"

I områdesbeskrivningen används dessutom en beteckning, som påvisar särskilda regionala eller lokala naturvärden utöver ovan nämnda.

Ö = övriga indikatorarter (= i regel mkt sälls. - mindre allm. i Närke)

1960 - 1997 inom området funna

... *rödlistarter* (karta 2):

R3 Tandsnäcka *Perforatella bidentata*, kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri*

R4 Fältgentiana *Gentianella campestris* (coll.), sumpäggschamp *Bovista paludosa*

... *signalarter* (karta 2):

S3 Trolldruva *Actaea spicata*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*

S2 Rankstarr *Carex elongata*, gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*, gräsull *Eriophorum latifolium*

S1 Tibast *Daphne mezereum*, blåsipppa *Hepatica nobilis*, krusig ulota *Urolota crispa*

... *naturvärdearter* (karta 2):

N Myruddmossa *Cinclidium stygium*, bandpraktmossa *Plagiomnium elatum*, gyllenmossa *Tomenthypnum nitens*

... *övriga indikatorarter* (karta 3):

Ö Hårstarr *Carex capillaris*, trindstarr *C. diandra*, slankstarr *Carex flacca*, ängsstarr *C. hostiana*, slokstarr *C. pseudocyperus*, purpurknipprot *Epipactis atrorubens*, slätterfibbla *Hypochaeris maculata*, stagg *Nardus stricta*, ormtunga *Ophioglossum vulgatum*, kärrspira *Pedicularis palustris*, getapel *Rhamnus catharticus*, krusfrö *Selinum carvifolia*, kärrsälting *Triglochin palustre*, bäckveronica *Veronica beccabunga*, mossviol *Viola epipsila*, stor skedmossa *Calliergon giganteum*, vattenlungmossa *Marchantia aquatica*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, tvåfärgsticka *Gloeoporus dichrous*, trollhand *Hypocrepis lichenoides*

Områdesbeskrivning

Beskrivningen omfattar även äldre fynd vars växtplats kunnat avgöras. Undersökningsområdet kan indelas i ett antal något så när enhetliga delområden:

1. Sluttande f d hage med svålrest, nu delvis intagen av gles - tämligen tät gran och vid gallring sparad björk. Bland sly av asp, rönn och en finns enstaka urkalkblock och späd men delvis tätt uppslag av hallon. Resterna av en förr rikare, kalkpåverkad flora visar sig i förekomsten av enstaka purpurknipprot. Åtminstone förr fanns här såväl ormtunga som fältgentiana och hårstarr, alla mycket ovanliga växter i Närke. F ö hyser svålresten bl a fågelbärtelningar, slåtterfibbla, vitmåra, smörboll, svinrot, stenbär, (obestämbär) nattviol, kranshakmossa

R4 Fältgentiana *Gentianella campestris* (coll.)

S1 Blåsippa *Hepatica nobilis*

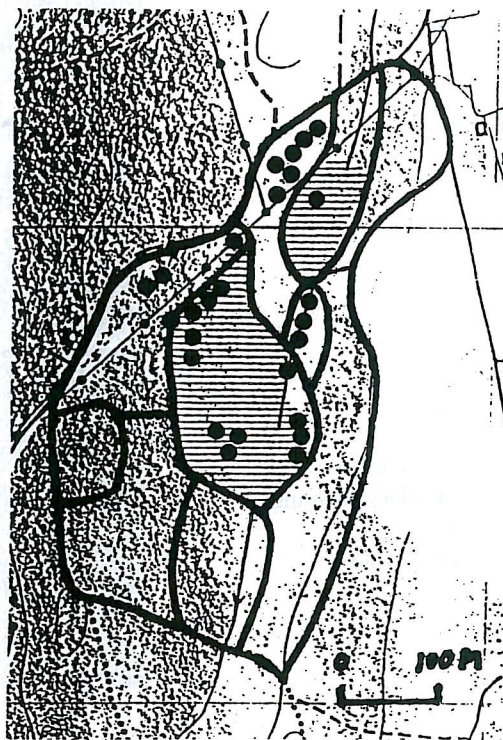
Ö Hårstarr *Carex capillaris*, slankstarr *Carex flacca*, purpurknipprot *Epipactis atrorubens*, slåtterfibbla *Hypochaeris maculata*, ormtunga *Ophioglossum vulgatum*, krusfrö *Selinum carvifolia*

2. Rikkärr med utpräglade alsocklar, låga och mossrika. Rik slybildning av björk och gran samt *Salix* och enstaka olvonbuske. Hösten 1997 sågs åtskilliga torkskadade mossruggar ute i centrala delen av kärret. I den täta slyn finns rikligt med klenlågor.

På de annars vattenomflutna tuvorna av tagelstarr frodas ymniga bestånd av palmmossa, spjutmossa granne med röd skorpionmossa, fackelblomster, besksöta och strandklo mm. Skogssäv finns liksom mossviol efter bäcken och bunkestarr på enstaka fläckar nära den V. skogssluttningen.

Anmärkningsvärd är förekomsten av fertil skrynkellav, som här har sällskap av bl a trevarlav, sköldfjällav och fjällav, kantöra, hjorticka, sälgnästing och snurrkrös.

Ö Tagelstarr *Carex appropinquata*, mossviol *Viola epipsila*

Karta 3. Förekomst 1960 - 1997 av övriga indikatorarter (exkl. tagelstarr *Carex appropinquata*)

3. Längs diket mellan rikkärren är en utglesning genomförd och ett mindre staket uppfört kring någon sällsyntare växt, möjligen ett mindre bestånd av (obestämd) knipprot. Några tämligen stora aspar står i gallringen bland en del gransly och ektelningar samt enstaka hasselbuske. På en stor *Salix*-buske växer trollhand.

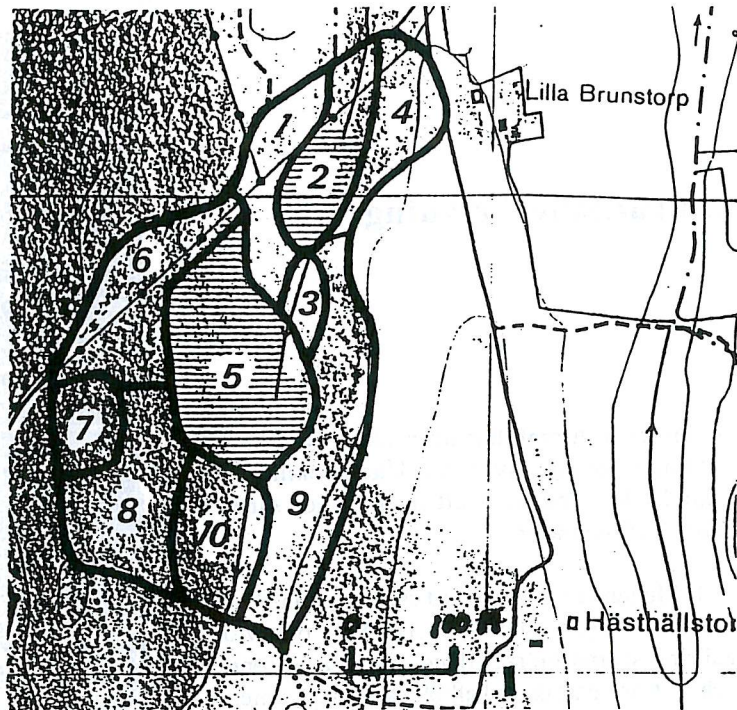
Tagelstarren förekommer här tillsammans med svålrester som stagg, svinrot, gullviva och smörboll. Ö det N. kärrets S-spets är kranshakmossan ymnig och vid ett block med inslag av västlig hakmossa finns bl a fjällig fjällav och pösmossa.

S3 Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*

Ö Tagelstarr *Carex appropinquata*, ängsstarr *C. hostiana*, stagg *Nardus stricta*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, trollhand *Hypocrepis lichenoides*

4. Skogssluttning med ung gran och björk samt enstaka stor asp. Här förekommer flera granrotvältor och björklågor samt gamla stubbar.

Karta 4.
Områdesindelning
enligt
beskrivning

5. Rikkärr. Från N-delens björk- och *Salix*-rika busksnår S-ut övergående i lägre vegetation och i delvis ren bladvass. Längs Ö. kanten finns ett utpräglat alkärr med röd skorpionmossa, bräkenfickmossa, tvåfärgsticka, ekknotterskinn, kantöra, *Ceriporiopsis recinascens*, fjällig filtlav och sköldfiltlav. Ute i kärret har uttorkningen/uppgundningen i förening med upphörd slåtter/bete gått så långt att enbuskar, små björkar och granar fått fäste där.

Tagelstarren har en rik förekomst i kärret där vi också finner bl a mossviol, kärrsälting, röd skorpionmossa, myrduddmossa, stor skedmossa, bandpraktmossa och gyllenmossa samt en rad mindre vanliga kärlväxter. Sumpäggsvampen är en av kärrets rariteter.

R4 Sumpäggsvamp *Bovista paludosa*

S2 Rankstarr *Carex elongata*, gräsull *Eriophorum latifolium*

N Myrduddmossa *Cinclidium stygium*, bandpraktmossa *Plagiomnium elatum*, gyllenmossa *Tomenthypnum nitens*

Ö Tagelstarr *Carex appropinquata*, trindstarr *C. diandra*, rankstarr *C. elongata*, slankstarr *C. flacca*, ängsstarr *C. hostiana*, slokstarr *C. pseudocyperus*, ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*, kärrspira *Pedicularis palustris*, krusfrö *Selinum carvifolia*, kärrsälting *Triglochin palustre*, bäckveronika *Veronica beccabunga*, mossviol *Viola epipsila*, stor skedmossa *Calliergon giganteum*, vattenlungmossa *Marchantia aquatica*, tvåfärgsticka *Gloeoporus dichrous*

6. Nygallrad, kraftledningöverdragen höjd mellan vägen och kärret med en mängd överväxta och döda enar under stora, utsparade granar och björkar. Under k-ledningen i delområdets N-spets står en ståtlig vägtorn, ett gammalt träd med rik fruktsättning, som tycks vara ett av Närke's största ex av arten. Olvon finns flerstädes i yngre ex.

Svålrestens flora är ännu tämligen rik men täcks av ung björk och gran och omfattande sly av björk. Bland hagresterna märks kranshakmossa, stenbär, svinrot, sibirisk björnloka, midsommarblomster, gullviva, rödkämpar, ängshavre, vispstarr och skavfräken.

Tre ex av pupurknipprot sågs bland nyröjd björksly i N och i SV. Åtminstone förr fanns fältgentiana och krusfrö i delområdet.

R4 Fältgentiana *Gentianella campestris* (coll.)

Ö Purpurknipprot *Epipactis atrorubens*, vägtorn *Rhamnus catharticus*, krusfrö *Selinum carvifolia*

7. Nyupptaget hygge med Ö-ut allt fuktigare sluttning, som övergår i alkärr. Enstaka björk och lärk har sparats och någon hassel och olvon finns också. I sluttningen, hyggesgallrad ända nere i det fuktiga aldråget, står enstaka tibast och trolldruva tillsammans med bl a blåsippta, ängsfräken, vispstarr, vitmåra, stenbär, skogssallat och midsommarblomster.

S3 Trolldruva *Actaea spicata*

S1 Tibast *Daphne mezereum*, blåsippta *Hepatica nobilis*

8. Frisk, avdikad, nygallrad, gles skog av björk, asp och gran med blåsippa och midsommarblomster mm.

S1 Blåsippa *Hepatica nobilis*, krusig ulota *Ulotia crispa*

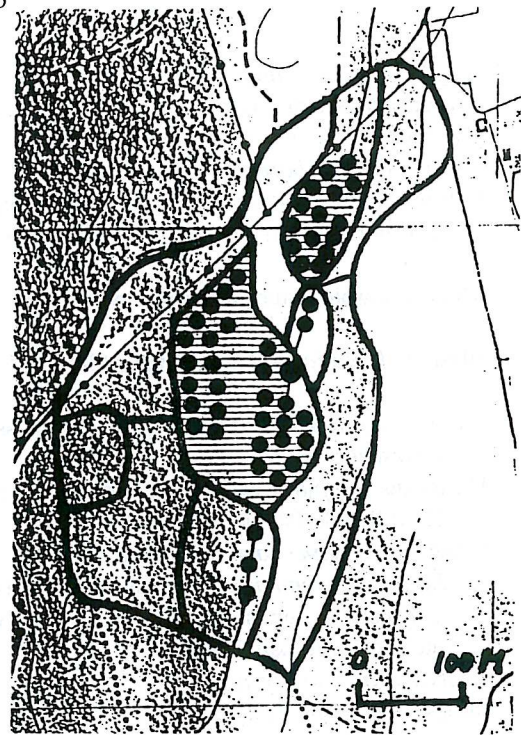
9. Från kärret och bäcken Ö-ut, uppför sluttningen, allt tätare granskog med enstaka stor hassel, blåsippa, stenbär, smörboll och kranshakmossa. V-ut glesnar björk, asp, gran och klibbal mot kärret.

S1 Blåsippa *Hepatica nobilis*

10. Utloppsdiket med V därom beläget, fuktigt, nygallrat albjörkkärr med två stora hasselbuskar, en del klenved mm. Diket var hösten efter torrsommaren 1997 torrlagt. Tagelstarran förekommer längs diket i små men höga tuvor tillsammans med vattenstakra, flädervänderot, strandklo och, V diket, gullpudra i ett rikt bestånd.

S2 Gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*

Ö Tagelstarr *Carex appropinquata*

Karta 5. Förekomst 1997 av tagelstarr *Carex appropinquata*

Artförteckning

Uppgifterna avser fynd av förf. 1997 där annat ej anges. Siffror anger inom vilket eller vilka delområden arten setts. Trivialarter anges endast undantagsvis.

Kärlväxter

Trolldruva *Actaea spicata*, 7

Klibbal *Alnus glutinosa*, framträdande alkärr finns flerstädes

Ängshavre *Avenula pratensis*, 6

Darrgräs *Briza media* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Madrör *Calamagrostis stricta* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Stor blåklöcka *Campanula persicifolia*

Tagelstarr *Carex appropinquata*, artens rika förekomst inom området kan förklaras genom dess starka kalkberoende i förening med gångna tiders slåtter och bete. 2, 3, 5, 8

Hårstarr *C. capillaris* (1990 [omr. 1], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Trindstarr *C. diandra* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Vispstarr *C. digitata*, 6, 7

Bunkestarr *C. elata*, enst tuvor, 2

Rankstarr *C. elongata*, (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Slankstarr *C. flacca*, (1990, NV-delen av S. kärret [omr. 1, 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Knagglestarr *C. flava* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Grusstarr *C. hirta* (1990 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Ängsstarr *C. hostiana*, (1990 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Slokstarr *C. pseudocyperus* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

Blåsstarr *C. vesicaria*, 5

Gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*, rikt V diket från S. kärret, 10

Hassel *Corylus avellana*, 3, 7, 8, 9

Ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata* (Jfr Jansson 1955, Hakelner 1961, Junell 1971).

Närke flora har följande uppgifter:

1987 3 ex, Roger Karlsson

1989 10 ex [omr. 5], Kjell Sundkvist

1994, då "igenväxande", Roger Karlsson

Tibast *Daphne mezereum*, 7

Purpurknipprot *Epipactis atrorubens*, på höjder med svälrester längs vägen, enst, 1, 6

Epipactis sp. [endast blad sedda, enligt papillerna är *E. helleborine* ej utesluten] vid diket mellan kärren, staketomgärdad, 3

Skavfräken *Equisetum hyemale*, 6

Kärfräken *E. palustre* (1990 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närke flora)

- Ängsfräken *Equisetum pratense*, 7
 Gräsull *Eriophorum latifolium* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes flora)
 Vitmåra *Galium boreale*, 1, 7
 Fältgentiana *Gentianella campestris* (coll.) (Furuholm m fl 1973). Troligen i omr. 1 och 6.
 Midsommarblomster *Geranium sylvaticum*, 6, 7, 8
 Blåsippa *Hepatica nobilis*, delvis riklig, 1, 7, 8, 9
 Sibirisk björnlöka *Heracleum sphondylium* ssp. *flavescens*, 6
 Hästsvans *Hippuris vulgaris* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes flora)
 Slåtterfibbla *Hypochaeris maculata*, 1
 En *Juniperus communis*, flera stora, döda ex i svåresterna längs vägen, även mindre ex ute i det upptorkande kärret
 Åkervädd *Knautia arvensis*, 3
 Skogssallat *Lactuca muralis*
Larix sp., stort, sparat ex på hygge samt enstaka teln intill, 7
 Vildlin *Linum catharticum* (Furuholm m fl 1973)
 Strandklo *Lycopus europaeus*, 2, 8
 Fackelblomster *Lythrum salicaria*, 2
 Skogskovall *Melampyrum sylvaticum* (1990 [omr. 5, 9], Kjell Sundkvist, Närkes flora)
 Äkta förgätmigej *Myosotis scorpioides*, 5
 Stagg *Nardus stricta*, nyröjd svårest, 3
 Vattenstärka *Oenanthe aquatica*, uttorkat dike, 8
 Ormtunga *Ophioglossum vulgatum* (Jfr Furuholm m fl 1973, Ekholm m fl 1984) (1981 [omr. 1], Lars Asklund & Kjell Sundkvist, Närkes Flora)
 Kärrspira *Pedicularis palustris* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes flora)
 Bladvass *Phragmites australis*, under invandring i S-spetsen av det S. kärret
 Rödkämpar *Plantago media*, 6
 Platanthera sp., enst, 1
 Grönvit nattviol *Platanthera chlorantha* (1989 [omr. 9], Kjell Sundkvist, Närkes flora)
 Ormrot *Polygonum viviparum* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes flora)
 Asp *Populus tremula*, täml stora träd i omr 3
 Gullviva *Primula veris*, 3, 6
 Brunört *Prunella vulgaris*
 Fågelbär *Prunus avium*, teln, 1
 Ek *Quercus robur*, teln, 3
 Getapel *Rhamnus catharticus*, stort, gammalt träd i ledningsgatan nära vägen, 6
 Hallon *Rubus idaeus*, som sly idag ett starkt hot mot svåresterna inom området
 Stenbär *Rubus saxatilis*
 Skogssäv *Scirpus sylvaticus*, 2
 Svinrot *Scorzonera humilis*, 1, 3, 6
 Krusfrö *Selinum carvifolia* (1990, [omr. 1, 5, 6], Kjell Sundkvist, Närkes Flora)
 Besksöta *Solanum dulcamara*, 2
 Kärrstjärnblomma *Stellaria palustris* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes Flora)
 Ängsvädd *Succisa pratensis*
 Bredkaveldun *Typha latifolia*, 5
 Kärrsälting *Triglochin palustre*, 5
 Smörboll *Trollius europaeus*, 1, 3, 9
 Flädervänderot *Valeriana sambucifolia*, 8
 Bäckveronica *Veronica beccabunga* (1989 [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes Flora)
 Dyveronica *Veronica scutellata* (1989, [omr. 5], Kjell Sundkvist, Närkes Flora)
 Olvon *Viburnus opulus*, teln och småbusker flerst, även ute i kärren
 Mossviol *Viola epipsila* [ej helt typisk, end bladbehåring har kunnat studeras, möjligen x *palustris*], 2, 5
- Mossor**
 Spjutmossa *Calliergonella cuspidata*, ymnig flerst i rikkären
 Stor skedmossa *Calliergon giganteum*, 5
 Myruddmossa *Cinclidium stygium*, 5
 Palmmossa *Climacium dendroides*, ymnig flerst i och kring kärren, även på friskare mark
 Bräkenfickmossa *Fissidens osmundoides*, 5
 Vattenlungmossa *Marchantia aquatica*, 5
 Bandpraktmossa *Plagiomnium elatum* (Hakeliet 1961 [omr. 5])
 Pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, 3
 Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*, en halv kvm på block, 3
 Kranshakmossa *R. triquetrus*, flerst ymnig
 Röd skorpionmossa *Scorpidium revolvens*, rikl i kärren, 2, 5
 Korvskorpionmossa *S. scorpioides* (Backéus m fl 1978)
 Gyllenmossa *Tomenthypnum nitens* (Hakeliet 1961 [omr. 5])
 Krusig ulota *Ulota crispa*, 8
- Lavar**
 Skrynkellav *Parmelia sulcata*, fertil, 2
 Filtlav *Peltigera canina*, 2, 6, 8
 Sköldfiltlav *P. horizontalis*, 2, 5
 Trevarlav *P. polydactyla*, 2
 Fjällig filtlav *P. praetextata*, 3, 5
- Svampar**
 Sumpäggschamp *Bovista paludosa*, (Hakeliet 1961 [omr. 5]: 30-tal ex)
 Ceriporiopsis *recinascens*, 5
 Hjorticka *Datronia mollis*, 2
 Sälgnästing *Diatrype bullata*, 2
 Snurrkrös *Exidia recisa*, 2
 Tvåfärgsticka *Gloeoporus dichrous*, 5

Kantöra *Hymenochaete tabacina*, 2, 3, 5, 6
 Ekknotterskinn *Hyphodontia quercina*, 5
 Trollhand *Hypocreopsis lichenoides*, *Salix*-
 buske vid diket mellan kärren, ett stort
 samt fem små ex, 3
 Sprängticka *Inonotus obliquus*, 2
 Dallergröppa *Merulius tremellosus*, 7
 Fläckmusseron *Tricholoma fulvum*, 7

Djurliv

Ej inventerat. Enligt Waldén (ms 1984)
 förekommer två rödlistade landsnäckor i
 området:

Tandsnäcka *Perforatella bidentata*
 Kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri*

Källor, litteratur

- Närkes Flora. Uppgifter om Närkes kärlväxter,
 insamlade av Örebro läns Botaniska
 Förening fr o m 1989, avsedd att utmytna i
 en bok om dessa. Förvaras f n (1997-1998)
 hos Lars Löfgren (Storgatan 56, 732 46
 Arboga 0589-139 98)
- Concept Charta öfver Norra och Södra
 Qvinnersta ... 1794-1801 Af Zachar:
 Tiseliuss. *Axberg socken nr 36.*
Lantmäterimyndigheten, Örebro
- Waldén, H. W. ms 1984: Preliminär rapport
 från Henrik W Waldén om inventering av
 den lägre markfaunan i några rikkärr i
 Örebro län (Utdrag av brev till G. Hallin).
Länsstyrelsen i Örebro län,
Naturvårdsenheten. [Se bilaga 1]
- Ahlén, I & Tjernberg, M 1992: *Artfakta.*
Sveriges hotade och sällsynta ryggradsdjur
 1992. [Uppsala]
- Aronsson, M m fl 1995: *Rödlistade växter i*
Sverige 1995. Sveriges officiella rödlistor
över kärlväxter, mossor, kransalger, lavar
och storsvampar med uppgifter om arternas
förekomst i länen med korta artfaktatexter.
 Uppsala
- Backéus, I. m. fl. 1978: Skyddsvärda myrar i
 Örebro län. *Länsstyrelsen i Örebro län,*
naturvårdsenheten 1978.
- Backéus, I 1984: Myrar i Örebro län. *Svensk*
Botanisk Tidskrift 78: 21-44
- Ehnström, B m fl 1993: *Rödlistade evertetrater*
i Sverige 1993. Uppsala
- Ekholm-Pehrsson, E. m. fl. 1984:
 Naturvårdsöversikt. Örebro län.
Länsstyrelsen i Örebro län.
- Furuholm, L. m. fl. 1973: Översiktlig
 naturinventering av Örebro kommun.
Länsstyrelsen i Örebro län,
naturvårdsenheten & Örebro kommun,
planeringskontoret.
- Hakelien, N 1960: Bidrag till kännedomen om
 Närkes mossflora. *Svensk Botanisk*
Tidskrift 54: 407-410
- Hakelien, N. 1961: *Bovistella paludosa* funnen i
 Närke och Västmanland. *Svensk Botanisk*
Tidskrift 55: 619-620.
- Hallingbäck, T 1994: Ekologisk katalog över
 storsvampar. *SNV Rapport 4313.* Uppsala
- Hallingbäck, T 1995: Ekologisk katalog över
 lavar. *SNV Rapport 4411.* Uppsala
- Hallingbäck, T 1996: Ekologisk katalog över
 mossor. *SNV Rapport 4558.* Uppsala
- Jansson, A. 1955: Norrlandsorkisen i Närke.
Örebro läns Naturskyddsförening Årsbok
 1955: 156-158.
- Junell, S. 1971: I: Samzelius, A. 1758... [-
 häri uppgifter mm. från delvis opreciserade
 meddelare och herbarier.]
- Lennartsson, T 1997: Slåtter och höstbete bäst
 för gräsmarkens gentianor. *Biodiverse från*
Centrum för biologisk mångfald 2: 6
- Lundegårdh, P H m fl 1971-1972: Beskrivning
 till berggrundsgeologiska kartbladet Örebro
 NV. *Sveriges Geologiska Undersökning Af*
 102. Stockholm
- Magnusson, E 1970: Beskrivning till
 geologiska kartbladet Örebro NV. *Sveriges*
Geologiska Undersökning Ae 6. Stockholm
- Malmgren, U 1982: *Västmanlands flora.*
 Stockholm
- Möller, Å. m. fl. 1971: Beskrivning till
 hydrogeologiska kartbladet Örebro NV.
Sveriges Geologiska Undersökning Ag 3
- Norén, M 1994: *Instruktion för Datainsamling*
vid inventering av Nyckelbiotoper.
 Skogsstyrelsen. Jönköping
- Samzelius, A. (1758): *Flora Nericensis Eller*
Nerikes Skogs- och ängsblomster som,
Indelte efter Könen, Beskrifvas Til
Släktenas känemärken, Slagens skiljetekn,
Svenska tilnamnen, Orters ställe der de
finas och Växa, Tid och månad när de blada
och bloma, Nyttä och bruk uti apothek och
hushållning, På svenska til allmänhetens
tiänst utgifne. Utgiven och med
kommentarer av Sven Junell. Göteborg
 1971.
- Shaikh, N A m fl 1989: Kalksten och dolomit i
 Sverige. 2. Mellersta Sverige. *SGU.*
Rapporter och meddelanden 55. Uppsala
- Sjörs, H 1985: Svenska rikkärr: ekologi,
 dynamik, naturvård. *Memoranda Soc. Fauna*
Flora Fennica 61: 31-37

LÄNSSTYRELSEN

Örebro län

Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten

UTDRAG

1984-10-27

1 (3)

11.119-2314-84

Preliminär rapport från Henrik W Waldén om inventering av den
lägre markfaunan i några rikkärr i Örebro län
(Utdrag av brev till Gunnar Hallin)

— — — — —

4-5. Brunnstorp. Även ett mycket fint område, ehuru helt an-
norlunda än Herrfallsängskärren. Det hyser åtminstone två ex-
klusiva molluskararter: Perforatella bidentata och Vertigo
geyeri - som numera har endast få lokaler kvar i Närke. Större
delen av kärren domineras av ett mycket välutbildat Carex
paradoxa-samhälle, som även ur rikssynpunkt är en mycket ovan-
lig typ. Ur länssynpunkt framstår Brunnstorpskärret som ett
självskrivet naturskyddsobjekt, som även har ett klart intres-
se ur rikssynpunkt. Det är också intressant - inte minst ur
forskningssynpunkt - genom att det inrymmer många andra kärr-
typer: lågstarrängsytor, blöta kavedunkärr, kärrskog av vari-
erande slutenhet. Allt i ett till synes orubbat hydrografiskt
system.

Det kan slutligen noteras att kärret avsevärt förändrats sedan
mitt tidigare besök 1952. Marken norrut till vägen var då näs-
tan helt öppen, med endast enstaka äldre träd, och gränsen
mellan skogen-hagmarken och den då nästan trädfria kärrytan
skarp. Vid en eventuell framtida utformning av skötsel-
föreskrifter bör diskuteras den lämpligaste utformningen av sköt-
seln av såväl den sumpiga skogen upp till vägen, som övergång-
arna mot det öppna kärret.

— — — — —

